

Promemorian om ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden

Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 28 februari 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialdepartementet har remitterat promemorian Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden till bland annat Stockholms stad. Bakgrunden är den den allvarliga samhällsutvecklingen gällande brottslighet där barn och unga i högre utsträckning rekryteras till kriminella nätverk.

I promemorian föreslås att socialtjänstens brottsförebyggande ansvar förtydligas genom förslag till ändring i socialtjänstlagen (2001:453) som innefattar förtydligande skrivelser om att socialnämnden aktivt ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet. Bestämmelserna om socialtjänstens brottsförebyggande ansvar ska vara av ramlagskaraktär och utan åldersgräns. Vidare föreslås en särskild bestämmelse att socialnämnden aktivt ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ser positivt på att förslagen i promemorian kopplas samman med och föreslås träda i kraft samtidigt som en ny socialtjänstlag.

Stadsledningskontoret bedömer att det kommer krävas resurser för de föreslagna förändringarna som inte täcks av de medel som utgår under fem år i samband med att

ny socialtjänst införs. Den kommunala finansieringsprincipen behöver därför aktualiseras.

Socialnämnden anser att de förslag som rör det brottsförebyggande arbetet avseende barn och unga är ett tydliggörande av det ansvar som socialtjänsten redan har idag. Nämnden anser att de förslag som rör vuxna personer med kriminalitet som huvudproblematik ger socialtjänsten ett nytt ansvar och uppdrag som inte är tillräckligt utrett för att införas som föreslås.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till föreslagna bestämmelser för att tydliggöra socialtjänstens brottsförebyggande ansvar.

Järva stadsdelsnämnd är positiv till promemorians förslag då det kan bidra till en mer systematisk uppföljning och utvärdering av det brottsförebyggande arbete som redan pågår inom staden.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att promemorians slutsatser är adekvata och ställer sig positiv till förslagen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholms stad gör sitt yttersta för att öka tryggheten och minska kriminaliteten. Att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet är ett av de viktigaste uppdragen som Stockholm och Sverige har framför sig. Den grova och organiserade brottsligheten kräver intensifierat arbete från samhällets alla parter på alla nivåer. Samhället behöver vidta kraftfulla åtgärder för att tillsammans vända utvecklingen.

Det framläggs att ett av syftena med promemorian är att tydliggöra socialnämndens ansvar för att förebygga och motverka kriminalitet. Ett ansvar som jag redan anser har klargjorts i Lagen om kommunernas brottsförebyggande ansvar (2023:196). Lagen gäller socialnämnden likväl som övriga berörda kommunala verksamheter. Stockholms stads brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete sker på bred front. Tillsammans med polisen och andra aktörer bekämpar vi såväl brotten som brottens orsaker. Men om lagstiftaren anser att det finns behov av förtydligande kommer Stockholms stad inte att motsätta sig detta. Däremot anser jag att det är viktigt att regionernas roll i det brottsförebyggande arbetet utvecklas och tydliggörs. Regionerna ansvarar för verksamheter som är avgörande för att det brottsförebyggande arbetet ska nå framgång. Till exempel är det centralt att psykiatrin och socialtjänsten samverkar.

I promemorian föreslås ett nytt åtagande för socialtjänsten, nämligen att arbeta med vuxna vars huvudproblematik är endast kriminalitet. Det är ett stort åtagande som föreslås och som har påverkan på flera områden som bland annat personalens arbetsmiljö och ansvarsfördelningen mellan olika huvudmän. Här saknas det en konsekvensanalys. Förslaget bör inte realiseras innan en djupare analys, övervägande och kostnadsberäkning har gjorts.

Promemorian lyfter att stöd, skydd och hjälp för att lämna kriminella miljöer och grupperingar är en viktig del av det brottsförebyggande arbetet. Om detta är vi eniga. Därför behöver staten ta ett större ansvar för både samordning och finansiering. Idag är det de större kommunerna som förmår och mäktar med att erbjuda avhopparverksamhet. Så kan det inte fortgå. Den organiserade brottsligheten finns runt om i hela landet och gängkonflikter rör sig över kommungränser. Staten behöver komma ner från läktaren och sluta låta enskilda kommuner hantera frågorna själva. Det räcker inte med att göra en kartläggning av avhopparverksamhet utan här behöver staten axla sitt ansvar.

I promemorian görs det en bedömning att förslagen inte har ekonomisk påverkan på kommunerna. Jag motsätter mig detta och anser att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas. Promemorian innehåller flera förslag som är nya åtaganden för kommunerna.

Slutligen vill jag framför att det är av stor vikt att synpunkterna som har framförts i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) yttrande kring promemorians förslag höras.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholm den 21 februari 2024

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss - Promemorian om ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden Dnr KS 2023/1369-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) enligt följande.

Promemorian om ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden utgör en komplettering till betänkandet om en ny socialtjänstlag. Socialtjänsten står inför omfattande förändringar de kommande åren och det reformarbetet är välkommet och det är angeläget att landets socialtjänster är väl förberedda inför kommande förändringar. Att socialtjänsten nu ska arbeta med personer oavsett ålder, som har kriminalitet som huvudproblematik, ställer också krav på att goda erfarenheter kan delas och att arbetet är evidensbaserat. Här anser vi att det finns behov av nationellt vägledning att bidra till spridning av bästa praxis. Ansvaret för den nya målgruppen kommer också ställa krav på en god och effektiv samverkan mellan socialtjänst, polis och kriminalvård för att underlätta för socialtjänsten i sitt arbetsmiljöansvar. Att den

samverkan mellan de berörda parterna sker på ett ändamålsenligt sätt och att sekretessfrågor inte utgör hinder är särskilt viktiga att överväga.

Särskilt uttalande av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Liberalerna menar att lagstiftningen behöver lyfta fram skolans betydelse i det förebyggande arbetet, så att inte bara socialtjänsten har det brottsförebyggande ansvaret. Skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot framtida sociala problem och skolans värld en stor del av barns liv. En lyckad skolgång är det absolut bästa skyddet mot framtida kriminalitet och annan social problematik.

Vi ser också att utredningens förslag, som innebär ett vidare utökat ansvar för socialtjänsten, ytterligare belyser behovet av en nationell satsning på att förstärka dess basorganisation, motsvarande den som skett angående polis- och rättsväsendet.

Socialborgarrådet skriver i sina synpunkter att staten behöver ta ett större ansvar för både samordning och finansiering av avhopparverksamhet då det idag endast är de större kommunerna som förmår och mäktar med att erbjuda avhopparverksamhet. Här vill vi påminna socialborgarrådet om att den tidigare S-regeringen vägrade att ta i frågan om ett nationellt avhopparprogram, något vi återkommande påminde om vikten av att införa.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Socialdepartementet föreslår i promemorian Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden att kompletterande bestämmelser ges till det tidigare betänkandet En hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Syftet är att tydliggöra socialtjänstens brottsförebyggande ansvar. Bakgrunden är den allvarliga samhällsutvecklingen gällande brottslighet där barn och unga i högre utsträckning rekryteras till kriminella nätverk.

I promemorian betonas vikten av tidiga insatser för att motverka och bekämpa brottslighet. Socialtjänsten har redan idag ett förebyggande ansvar men utredningen bedömer att det finns utvecklingsområden inom socialtjänstens förebyggande arbete kopplat till det brottsförebyggande arbetet. I promemorian förtydligas socialtjänstens brottsförebyggande ansvar genom förslag till ändring i socialtjänstlagen (2001:453). Bestämmelserna ska vara av ramlagskaraktär och utan åldersgräns. Ändringarna innefattar förtydligande skrivelser om att socialnämnden aktivt ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet, framförallt bland barn och unga.

Vidare betonas att det allmänpreventiva arbetet behöver kompletteras med ett tydligt brottsförebyggande arbete för att komma tillrätta med den allvarliga problematiken med kriminalitet. Både brottsförebyggande och återfallsförebyggande insatser behöver användas. I promemorian föreslås att kunskapsbaserade och manualbaserade metoder behöver användas i större utsträckning för att de brottsförebyggande insatserna ska vara ändamålsenliga.

Socialtjänsten föreslås genom en ny paragraf i socialtjänstlagen få ett utpekat ansvar att arbeta med personer, oavsett ålder, som har kriminalitet som huvudproblematik. I promemorian framgår samtidigt att ett brottsförebyggande ansvar för socialtjänsten inte innebär inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Förslagen som framförs i promemorian utgör en komplettering till betänkandet En hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Enligt utredningen bedöms inte förslagen påverka den kommunala självstyrelsen. Lagändringarna föreslås träda i kraft samtidigt som betänkandet om en ny socialtjänstlag.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	6
Socialnämnden.....	8
Bromma stadsdelsnämnd.....	10
Järva stadsdelsnämnd	11

Skarpnäcks stadsdelsnämnd	11
Reservationer m.m.	13

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har tagit del av Socialdepartementets remiss och svarar utifrån ett kommunalt perspektiv. Att Stockholm ska vara en trygg och säker stad är det övergripande målet för stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Det som framförs i promemorian har främst koppling till kommunfullmäktiges mål 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser.

Stadsledningskontoret ser positivt på att förslagen i promemorian kopplas samman med och föreslås träda i kraft samtidigt som en ny socialtjänstlag. Det skapar incitament att arbeta med frågorna på ett tydligt och preventivt plan. Genom att tydliggöra socialtjänstens ansvar att arbeta brottsförebyggande i förhållande till det mer breda förebyggande arbetet ges socialtjänsten en tydligare riktning. Det kan skapa förutsättningar för socialtjänsten att på ett mer effektivt sätt bidra till det brottsförebyggande arbetet.

Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027 sätter ramarna för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Programmet anger tydligt att trygghet och brottsförebyggande arbete är ett ansvar som samtliga nämnder och bolagsstyrelser utifrån sina respektive ansvarsområden ska vara delaktiga i för att minska antalet brott och öka tryggheten. Stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete inrymmer ett fokus på både social och situationell prevention. Programmet har fyra fokusområden: förebyggande arbete, riktade sociala insatser, stadens offentliga miljö och stadsutveckling. Trygghetsprogrammet utgår även från lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

Stadsledningskontoret bedömer att föreslagna förändringar i socialtjänstlagen går i linje med Stockholms stads trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Tidiga sociala interventioner under ett barns uppväxt är både till fördel för individen och samtidigt samhällsekonomiskt lönsamt. Stockholms stad prioriterar förebyggande arbete som kan förhindra eller tidigt bryta en negativ utveckling hos barn och unga. I detta arbete är socialtjänsten en viktig aktör. Socialtjänsten ska bland annat arbeta för att förhindra att barn och unga far illa, verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden samt ge råd, stöd och annat bistånd till familjer, enskilda och andra grupper som behöver det. Socialtjänsten har även i uppdrag att på olika sätt arbeta uppsökande och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. Att tidigt få

kännedom om individer som löper risk för att utveckla allvarlig kriminalitet är en viktig del i det brottsförebyggande arbetet.

I förslaget framgår att andra huvudmän inte ska frångå sitt brottsförebyggande ansvar. Stadsledningskontoret delar bilden av att det är viktigt att flera aktörer samverkar med varandra i det brottsförebyggande arbetet. För att kunna erbjuda träffsäkra och likvärdiga insatser i rätt tid krävs samverkan och samarbete kring både insatser och kompetens. Stockholms stad och Polisregion Stockholm har tecknat en samverkansöverenskommelse med syfte att minska brottsligheten och öka tryggheten. Inom samverkansöverenskommelsen finns fem prioriterade samverkansområden: Unga i riskzon för destruktivt beteende, otrygga och brottsutsatta platser, systemhotande brottslighet, särskilt utsatta och sårbara brottsoffer samt kriminella miljöer och livsstilar. Stadsledningskontoret bedömer att den samverkan som bedrivs inom ramen för samverkansöverenskommelsen och de prioriterade samverkansområdena går i linje med det som föreslås i promemorian.

Staden är del i den intensifierade regionala samverkan som syftar till att öka trygghet och minska brottsligheten på allmänna platser. Samverkansparter är samtliga kommuner i länet, Region Stockholm, Polismyndigheten, Länsstyrelsen, Kriminalvården och Tullverket. Staden deltar även tillsammans med Polisen, Länsstyrelsen och övriga aktörer i Samverkan Stockholmsregionen (SSR) i initiativet om ett Regionalt operativt center (ROC) som startades upp hösten 2023. ROC syftar till att åstadkomma en mer effektiv hantering av individärenden och lägesbilder över organisationsgränserna. Stadsledningskontoret bedömer att regionens roll i det brottsförebyggande arbetet fortsatt behöver utvecklas. Framför allt psykiatrin saknas i flera av socialtjänstens samverkansforum.

Enligt socialtjänstlagen framgår tydligt att socialtjänsten har det yttersta ansvaret att säkerställa att alla individer får det stöd de behöver, oavsett om det är en annan huvudmans ansvar. Utifrån förslaget ges socialtjänsten genom en ny paragraf i socialtjänstlagen ett utpekat ansvar att arbeta med personer, oavsett ålder, som har kriminalitet som huvudproblematik. Den nya målgruppen kan komma att innebära att socialtjänsten, utifrån sitt arbetsmiljöansvar, behöver se över säkerhetsperspektivet på arbetsplatserna. I promemorian framgår inte om aspekten är utredd, vilket stadsledningskontoret bedömer vara problematiskt.

I promemorian framgår att de föreslagna åtagandena för socialtjänsten som förslagen innebär kommer ha marginell påverkan på kommunernas ekonomi. Den kommunala finansieringsprincipen bedöms därför inte aktualiseras. Stadsledningskontoret delar inte denna uppfattning utan bedömer att det kommer krävas resurser för genomförande av de föreslagna förändringarna som inte täcks av de medel som utgår under fem år i samband med att ny socialtjänst införs. Den kommunala finansieringsprincipen behöver aktualiseras då förändringarna innebär en ambitionshöjning för kommunens verksamheter genom krav på ett tydligt brottsförebyggande och återfallsförebyggande arbete med användning av ändamålsenliga metoder.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2024 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (S2023/03181).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Anne-Lie Elvén (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Andrea Hedin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att förslagen i promemorian knyter an till och blir ett viktigt komplement till lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Vidare anser förvaltningen att det är lämpligt att förslagen kopplas samman med och föreslås träda i kraft samtidigt som övriga förslagen gällande ny socialtjänstlag då det skapar incitament att arbeta med frågorna på ett tydligt och preventivt plan. Genom att tydliggöra socialtjänstens ansvar att arbeta brottsförebyggande i förhållande till det mer breda förebyggande arbetet, som spänner över flera områden, ges socialtjänsten en tydligare riktning. Det kan skapa förutsättningar för socialtjänsten att på ett mer effektivt sätt bidra till det brottsförebyggande arbetet.

Enligt promemorian bör fokus vara på den sociala brottspreventionen, vilken syftar till att minska individers risk och benägenhet att begå brott och återfalla i brott snarare än situationell prevention, vilken avser att förändra en plats eller situation där brott kan begås. Förvaltningen delar delvis denna bild men vill betona vikten av att detta bör ske parallellt, då dessa olika delar påverkar varandra.

Förvaltningen anser att det är positivt att förebyggande arbete och arbete för att motverka kriminalitet föreslås skrivas ut specifikt för målgruppen barn och unga. Det utgör idag en viktig del i socialtjänstens arbete i Stockholm och harmoniserar med stadens strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Det finns redan idag reglerat hur socialnämnden aktivt ska arbeta för att förebygga att barn och unga exempelvis hamnar i missbruk eller vistas i skadliga miljöer och det är lämpligt att ansvaret för att motverka kriminalitet regleras på motsvarande sätt.

Ett tydliggörande av det brottsförebyggande ansvaret kan tänkas skapa incitament för att manualbaserade, kunskapsbaserade insatser på detta område används i större utsträckning. Förvaltningen välkomnar att det i promemorian föreslås att socialtjänsten ska använda mer ändamålsenliga insatser och i större utsträckning

använda kunskapsbaserade, manualbaserade metoder och standardiserade bedömningsmetoder i det brottsförebyggande arbetet. Dock behövs ett nationellt stöd för att relevanta myndigheter ska kunna ta fram rekommenderade insatser som har evidens. Därtill finns ett behov av nationellt stöd för att införa och korrelera eventuella insatser från andra länder till Sverige och en svensk kontext. Ytterligare medel lär behöva skjutas till för att med god kvalitet och likvärdighet över landet kunna genomföra de förslag som föreslås i promemorian. Det är av stor vikt att kommunerna får stöd i arbetet med implementering av nya kunskapsbaserade insatser. Sådant arbete kräver en ihållighet och långsiktighet utan en hög personalomsättning.

I förslaget tydliggörs vidare att andra huvudmän inte ska frångå sitt brottsförebyggande ansvar. Förvaltningen delar bilden av att det är viktigt att flera aktörer samverkar med varandra i det brottsförebyggande arbetet. Inte sällan behövs arbete tillsammans med flera andra aktörer och några som lyfts fram som exempel är skola och förskola, polis och olika instanser inom hälso- och sjukvården. För att kunna erbjuda träffsäkra och likvärdiga insatser i rätt tid krävs samverkan och samarbete kring både insatser och kompetens. Ett problem idag är att hälso- och sjukvården i allmänhet och psykiatrin i synnerhet saknas i flera av socialtjänstens samverkansforum. Förvaltningen skulle därför önska att regionens ansvar att arbeta brottsförebyggande tydliggörs.

Vidare är socialtjänstlagen den enda lagstiftning där det finns ett tydligt yttersta ansvar att säkerställa att alla individer får det stöd de behöver, oavsett om det är annan huvudmans ansvar. Med denna nya uttalade målgrupp för socialtjänsten finns det risk för att gränsdragningsproblematik uppstår, vilket kan komma att föranleda såväl ökade arbetsuppgifter som ökade kostnader för kommunernas socialtjänst.

Den nya målgruppen kommer även innebära att socialtjänsten utifrån sitt arbetsmiljöansvar, behöver se över säkerhetsperspektivet på arbetsplatserna. Kriminalvården, frivården och Polisen har helt andra säkerhetsarrangemang kring sin verksamhet än vad socialtjänsten har. I promemorian har det inte framkommit att den här aspekten är utredd, vilket förvaltningen ser som problematiskt. Det kan finnas ytterligare juridiska aspekter som behöver ses över inför en sådan här förändring av uppdrag.

Sedan tidigare finns det förslaget i utredningen Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112) att socialtjänsten ska ansvara för att personer som är utsatta för hot ska ges skyddat boende vilket även inkluderar personer som är hotade utifrån kriminalitet. Utredningen anser inte att det kommer innebära stora kostnader för socialtjänsten men både kommuner och SKR (Sveriges kommuner och regioner) har framfört det motsatta.

I promemorian framgår att de ytterligare åtagandena för socialtjänsten som förslagen innebär kommer ha marginell påverkan på kommunernas ekonomi. Den kommunala finansieringsprincipen bedöms därför inte aktualiseras. Förvaltningen håller inte med om detta, utan ser att det kommer krävas stora resurser för att ta sig an de

förändringar som föreslås. De medel som tillskjuts för omställningen till en ny socialtjänstlag kommer inte täcka de kostnader som de förändringar som föreslås i denna promemoria och ny lagstiftning innebär. Den kommunala finansieringsprincipen behöver aktualiseras då förändringarna kräver en medföljande ytterligare finansiering.

Sammanfattningsvis vill förvaltningen framföra att de förslag som rör det brottsförebyggande arbetet avseende barn och unga är ett tydliggörande av det ansvar som socialtjänsten redan har idag. De förslag som rör vuxna personer med kriminalitet som huvudproblematik ger socialtjänsten ett nytt ansvar och uppdrag som förvaltningen anser inte är tillräckligt utrett för att införa på detta sätt.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på kommunstyrelsens remiss av promemorian Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (S2023/03181).

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 januari 2024 följande.

1. Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Nämnden beslutar om omedelbar justering.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar uppfattningen om behov av att i socialtjänstlagen tydliggöra socialnämndens brottsförebyggande ansvar. Vidare delar förvaltningen uppfattningen om att en generell bestämmelse, inte enbart en bestämmelse riktad till barn och unga, om socialnämndens ansvar i det brottsförebyggande arbetet bör införas i socialtjänstlagen. Förvaltningen delar även uppfattningen om att genom att tydliggöra socialtjänstens brottsförebyggande och återfallsförebyggande arbete och där ändamålsenliga metoder används, ges också andra möjligheter till uppföljning och att bättre kunna se utfallet av de insatser som görs i förhållande till det mer allmänt förebyggande arbetet.

I den omställning som följer av promemorians förslag ser förvaltningen att, på samma sätt som för den generella omställningen utifrån övriga föreslagna förändringar i socialtjänstlagen, centralt stöd i form av till exempel kompetensutveckling och annat stöd för att arbeta med adekvata metoder kan behövas. Även stadsdelsområdesövergripande samarbeten gällande insatser för målgruppen kan behövas.

Sammantaget ställer Bromma stadsdelsförvaltning sig positivt till föreslagna bestämmelser för att tydliggöra socialtjänstens brottsförebyggande ansvar.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 januari 2024 följande.

1. Järva stadsdelsnämnd beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Särskilt uttalande av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till promemorians förslag till ändringar i socialtjänstlagen (2001:453). Förvaltningen arbetar idag med att förebygga och motverka kriminalitet på samtliga preventionsnivåer för barn, unga och vuxna. Ett klargörande av socialnämndens ansvar i det brottsförebyggande arbetet kan bidra till en mer systematisk uppföljning och utvärdering av redan pågående brottsförebyggande arbete inom förvaltningen. Ett förtydligande kan, initialt, innebära ett behov av kompetenshöjande åtgärder samt implementering av nya manualbaserade och kunskapsbaserade metoder och/eller insatser.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 januari 2024 följande.

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation av Ann Hultmark Fridner (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Henrietta Ludwig (C) och Kristina Lutz m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Promemorians analys av bland annat vilka arbetssätt och modeller som återfinns i landets kommuner bygger på ett antal publicerade rapporter hos sakkunniga myndigheter, exempelvis Brottsförebyggande rådet, Brå och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, SBU. Slutsatser som dragits i dessa rapporter är också vanligt förekommande som synpunkter och uppmaningar i många remissvar som inkommit på utredningen Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag SOU 2020/47.

Förvaltningen anser inte att vikten av ökad användning av riktade insatser i det brottsförebyggande arbetet är en kontroversiell fråga, ej heller att socialtjänsten ges ett förtydligt ansvar för delar i detta genom de här lämnade förslagen. Däremot menar förvaltningen att staden måste samordna frågan genom att det finns elva stycken, i den mening som promemorian åsyftar, socialnämnder i staden. Eftersom stadens centrala socialnämnd bland annat har ansvar för likställighet och samordning är det naturligt att stadens centrala socialnämnd får ansvar för de samordningsbehov som finns för att säkerställa stadens åtaganden. Förberedelser för omställningen av socialtjänsten i enlighet med kommande ny lagstiftning pågår redan i staden och i detta arbete utses vissa stadsdelsförvaltningar att vara mer representerade i pilot- och projektorganisationer. Det brottsförebyggande ansvaret som föreslås ges till socialtjänsten i promemorian måste därför vad gäller omställning till fler kunskapsbaserade och manualbaserade metoder ses som en fråga för hela staden samlat.

Vad gäller samverkan med andra berörda aktörer är förvaltningen av uppfattningen att såväl förvaltningen som stadens socialtjänst överlag är väl rustad inför de ansvarsförtydliganden som läggs i promemorian. Förvaltningen kan inte heller se annat än att bestämmelserna, i den mån de skulle kunna ses som en inskränkning av det kommunala självstyret, får ses som marginell och proportionerlig i förhållande till ändamålet med regleringen.

Förvaltningen anser att promemorians slutsatser är adekvata och ställer sig positiv till lämnade förslag.

Jämställdhetsanalys

För att uppnå stadens politiska mål för jämställdhet bör konsekvenser för jämställdheten beaktas när förslag och åtgärder presenteras så att såväl flickor och kvinnor som pojkar och män ges jämställda och likvärdiga villkor. Det är en viktig förutsättning för att möjliggöra likvärdig tillgång till stöd oavsett kön.

Pojkars och flickors normbrytande beteende och kriminalitet uppmärksammas i olika utsträckning. Genom att socialtjänstens ansvar för det brottsförebyggande arbetet tydliggörs ökar förutsättningarna med tiden för ett mer kunskapsbaserat arbete med målgruppen. Förvaltningen menar att det därmed finns skäl att anta att grupper som med dagens arbetssätt och metodik i för hög utsträckning marginaliseras, som exempelvis flickor och barn med funktionsnedsättningar, bättre uppmärksammas och får likvärdig tillgång till adekvata insatser.

Promemorians förslag bedöms kunna ge förutsättningar för positiva konsekvenser för jämställdheten.

Förvaltning föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande av Anne-Lie Elvén (L)

Liberalerna menar att lagstiftningen behöver lyfta fram skolans betydelse i det förebyggande arbetet, så att inte bara socialtjänsten har det brottsförebyggande ansvaret. Skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot framtida sociala problem och skolans värld en stor del av barns liv. En lyckad skolgång är det absolut bästa skyddet mot framtida kriminalitet och annan social problematik.

Vi ser också att utredningens förslag, som innebär ett vidare utökat ansvar för socialtjänsten, ytterligare belyser behovet av en nationell satsning på att förstärka dess basorganisation, motsvarande den som skett angående polis- och rättsväsendet.

Särskilt uttalande av Andrea Hedin m.fl. (M)

Promemorian om ett förtydligat brottsförebyggande ansvar för socialnämnden utgör en komplettering till betänkandet om en ny socialtjänstlag. Socialtjänsten står inför omfattande förändringar de kommande åren och det reformarbetet är välkommet och det är angeläget att landets socialtjänster är väl förberedda inför kommande förändringar. Att socialtjänsten nu ska arbeta med personer oavsett ålder, som har kriminalitet som huvudproblematik, ställer också krav på att goda erfarenheter kan delas och att arbetet är evidensbaserat. Här anser vi att det finns behov av nationellt vägledning att bidra till spridning av bästa praxis. Ansvaret för den nya målgruppen kommer också ställa krav på en god och effektiv samverkan mellan socialtjänst, polis och kriminalvård för att underlätta för socialtjänsten i sitt arbetsmiljöansvar. Att den samverkan mellan de berörda parterna sker på ett ändamålsenligt sätt och att sekretessfrågor inte utgör hinder är särskilt viktiga att överväga.

Järva stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M)

Se särskilt uttalande av Andrea Hedin under socialnämnden.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation av Ann Hultmark Fridner (L)

1. att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut med hänsyn till vad som nedan anförs.
2. att komplettera remissvaret i enlighet med nedan.

Liberalerna menar att lagstiftningen behöver lyfta fram skolans betydelse i det förebyggande arbetet, så att inte bara socialtjänsten har det brottsförebyggande ansvaret. Skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot framtida sociala problem och skolans värld en stor del av barns liv. En lyckad skolgång är det absolut bästa skyddet mot framtida kriminalitet och annan social problematik.

Vi ser också att utredningens förslag, som innebär ett vidare utökat ansvar för socialtjänsten, ytterligare belyser behovet av en nationell satsning på att förstärka dess basorganisation, motsvarande den som skett angående polis- och rättsväsendet.

Särskilt uttalande av Henrietta Ludwig (C) och Kristina Lutz m.fl. (M)

Se särskilt uttalande av Andrea Hedin under socialnämnden.